

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Sžsk/25/2017
Identifikačné číslo spisu: 8016200277
Dátum vydania rozhodnutia: 10.12.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Igor Belko
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:8016200277.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd kasačný v právnej veci žalobcu: R. Q., bytom O. XX/XX, XXXXX L. D., Poľsko, zast. advokátskou kanceláriou V4 Legal, s.r.o., so sídlom Tvrdého 4, 010 01 Žilina, IČO: 36 858 820, proti žalovanej (v konaní sťažovateľka): Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom Ul. 29. augusta 8 a 10, 813 63 Bratislava o správnej žalobe opomenutého účastníka, o kasačnej sťažnosti žalovanej proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove zo dňa 27. marca 2017 č. k. 15Scud/2/2016-34, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Prešove zo dňa 27. marca 2017 č. k. 15Scud/2/2016-34 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a na ďalšie konanie a rozhodnutie.

Odôvodnenie

I.

1. Krajský súd v Prešove (ďalej aj ako „správny súd“) napadnutým uznesením zo dňa 27. marca 2017 č. k. 15Scud/2/2016-34 uložil žalovanej povinnosť v lehote 30 dní doručiť žalobcovi rozhodnutie žalovanej č. 45409-2/2013-BA zo dňa 02.12.2013 (ďalej len „druhostupňové rozhodnutie“).

2. V odôvodnení uznesenia správny súd uviedol, že žalobca bol účastníkom konania, v ktorom prvostupňový správny orgán rozhodol podľa § 178 ods. 1 písm. a) prvý bod a § 210 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zák. č. 461/2003 Z.z.“) tak, že žalobcovi nevníklo povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti ako zamestnancovi u zamestnávateľa R. J. P. - EUROPROFIT od 01.07.2012 podľa slovenskej legislatívy. Žalovaná ako odvolací orgán v druhostupňovom rozhodnutí, ktorým odvolanie žalobcu zamietla a prvostupňové rozhodnutie potvrdila, rozhodovala podľa názoru správneho súdu o poistnom, a teda bola povinná rozhodnutie v zmysle § 212 ods. 3 zák. č. 461/2003 Z.z. doručovať žalobcovi do vlastných rúk, čo sa v danom prípade nestalo, pretože druhostupňové rozhodnutie žalovanej nebolo prevzaté osobne žalobcom. Správny súd mal preto za preukázané, že je žalobca v konaní opomenutým účastníkom, keď mu druhostupňové rozhodnutie nebolo doručené kvalifikovaným spôsobom, ako to vyplýva z ustanovenia § 212 ods. 3 do vlastných rúk, a od vydania druhostupňového

rozhodnutia neuplynuli viac ako tri roky, a preto uložil žalovanej povinnosť druhostupňové rozhodnutie žalobcovi takto doručiť.

3. Proti tomuto uzneseniu podala žalovaná (ďalej len „sťažovateľka“) v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť z dôvodov uvedených v § 440 ods. 1 písm. g) a h) zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „S.s.p.“). Uviedla, že zák. č. 461/2003 Z.z. doručovanie rozhodnutí o vzniku a zániku povinného sociálneho poistenia osobitným spôsobom neupravuje a uvedený typ rozhodnutia nie je súčasťou taxatívneho vymedzenia rozhodnutí doručovaných do vlastných rúk podľa § 212 ods. 3 zák. č. 461/2003 Z.z. Naproti tomu rozhodnutia vo veci predpísania poistného, penále a uložení pokuty ustanovujú účastníkovi konania povinnosti vyplývajúce z poistného pomeru, t. j. povinnosť zaplatiť poistné, penále alebo uloženie pokuty. Z tohto dôvodu je potrebné tieto rozhodnutia v zmysle zák. č. 461/2003 Z.z. doručovať do vlastných rúk. Podľa právneho názoru sťažovateľky rozhodnutie o vzniku, resp. zániku poistenia sa neoznamuje doručením rozhodnutia do vlastných rúk. Druhostupňové rozhodnutie bolo doporučenou zásielkou doručované na adresu žalobcu zaevidovanú v systéme Sociálnej poisťovne ako aj na adresu miesta podnikania zamestnávateľa. Považuje sa za doručené žalobcovi napriek tomu, že ho prevzala osoba žijúca v spoločnej domácnosti so žalobcom.

4. Sťažovateľka ďalej poukázala na skutočnosť, že hoc zák. č. 461/2003 Z.z. neukladá sťažovateľke túto povinnosť, v mnohých iných prípadoch sa snažila doručiť rozhodnutia aj doručenkou pre medzinárodný styk ako to bolo v prípade druhostupňového rozhodnutia, avšak v Poľskej republike inštitút doručovania do vlastných rúk nie je zavedený, a tak iný spôsob doručovania ako zvolila ani nebol možný a ani nebude možný. V nadväznosti na to, sťažovateľka zastáva názor, že žalobca nie je opomenutý účastník, nakoľko pri vydaní druhostupňového rozhodnutia sa so žalobcom konalo a druhostupňové rozhodnutie mu bolo doručené. Preto mal správny súd podľa názoru sťažovateľky posudzovať včasnosť podania žaloby. Navrhla preto napadnuté uznesenie správneho súdu zrušiť.

5. Vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti žalobca uviedol, že považuje napadnuté uznesenie správneho súdu po skutkovej a právnej stránke za správne. Mal za to, že kasačná sťažnosť neobsahuje žiadne nové skutočnosti, s ktorými by sa správny súd už nevysporiadal v odôvodnení uznesenia a považuje ju za nedôvodnú. Žalobca poukázal aj na inštitút doručovania do vlastných rúk v Poľskej republike ako aj na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky týkajúce sa doručovania podľa zák. č. 461/2003 Z.z.. Žiadal preto, aby kasačný súd napadnuté uznesenie správneho súdu potvrdil.

II.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj len „Najvyšší súd“) konajúci ako súd kasačný (§ 11 písm. g/ S.s.p. a 438 ods. 2 S.s.p.) preskúmal napadnuté uznesenie správneho súdu, v súlade s § 455 S.s.p. bez pojednávania a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť sťažovateľky bola podaná dôvodne a napadnuté uznesenie správneho súdu je potrebné zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Podľa § 212 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. v znení relevantnom pre prejednávanú vec rozhodnutie sa účastníkovi konania oznamuje doručením rozhodnutia, ak tento zákon neustanovuje inak. Deň doručenia rozhodnutia je deň jeho oznámenia.

Podľa § 212 ods. 3 zák. č. 461/2003 Z. z. v cit. znení vec rozhodnutie sa účastníkovi konania oznamuje doručením rozhodnutia do vlastných rúk alebo poštou ako doporučená zásielka s doručenkou a poznámkou „do vlastných rúk“. Do vlastných rúk sa doručujú rozhodnutia

- a) o nepriznaní dávky, odňatí dávky, znížení dávky alebo o zastavení výplaty dávky,
- b) o uložení povinnosti vrátiť neprávom vyplatené sumy na dávke,
- c) o poistnom, o príspevku na starobné dôchodkové sporenie,¹⁾ o uložení pokuty a penále,
- d) o prerušení konania,
- e) o zastavení konania.

Podľa § 20 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z. z. v cit. znení povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti zamestnanca uvedeného v § 4 ods. 1

vzniká odo dňa vzniku právneho vzťahu, ktorý zakladá právo na príjem uvedený v § 3 ods. 1 písm. a) a ods. 2 a 3, a zaniká dňom zániku tohto právneho vzťahu, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 128 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z. z. v cit. znení poistné na nemocenské poistenie platí a) zamestnanec, b) zamestnávateľ, c) povinne nemocensky poistená samostatne zárobkovo činná osoba, d) dobrovoľne nemocensky poistená osoba.

Podľa § 128 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z. z. v cit. znení poistné na starobné poistenie platí a) zamestnanec, b) zamestnávateľ, c) povinne dôchodkovo poistená samostatne zárobkovo činná osoba, d) dobrovoľne dôchodkovo poistená osoba, e) štát, f) Sociálna poisťovňa.

Podľa § 128 ods. 3 zák. č. 461/2003 Z. z. v cit. znení poistné na invalidné poistenie platí, ak tento zákon neustanovuje inak, a) zamestnanec, b) zamestnávateľ, c) povinne dôchodkovo poistená samostatne zárobkovo činná osoba, d) dobrovoľne dôchodkovo poistená osoba, e) štát.

Podľa § 144 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z. z. v cit. znení Sociálna poisťovňa predpíše poistné fyzickej osobe alebo právnickej osobe povinnej odvádzať poistné, ak táto osoba neodviedla poistné vôbec alebo ak ho odviedla v nesprávnej sume. Ak suma dlžného poistného v úhrne je nižšia ako 3,32 eura, Sociálna poisťovňa dlžnú sumu nepredpíše.

Podľa § 172 ods. 5 zák. č. 461/2003 Z. z. v cit. znení predmetom nedávkového konania je rozhodovanie o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia v sporných prípadoch, o poistnom v sporných prípadoch, príspevku na starobné dôchodkové sporenie v sporných prípadoch, o pokute, penále, povolení splátok dlžných súm poistného, príspevku na starobné dôchodkové sporenie, pokuty, penále, a o zaradení zamestnávateľa do nebezpečnostnej triedy.

Podľa § 178 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z. z. v cit. znení do pôsobnosti pobočky patrí

a) rozhodovať v prvom stupni

1. o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia v sporných prípadoch, ...

8. o poistnom a o príspevku na starobné dôchodkové sporenie,

9. o uložení pokuty a penále,...

Podľa § 179 ods. 1 S.s.p., ak správnu žalobu podá niekto, kto tvrdí, že mu rozhodnutie orgánu verejnej správy alebo opatrenie orgánu verejnej správy nebolo doručené, hoci sa s ním ako s účastníkom administratívneho konania malo konať (ďalej len „opomenutý účastník“), správny súd overí správnosť tohto tvrdenia a skutočnosť, či od vydania napadnutého rozhodnutia alebo opatrenia neuplynuli viac ako tri roky, a ak sú tieto podmienky splnené, uznesením rozhodne, že orgán verejnej správy je povinný doručiť opomenutému účastníkovi vo veci vydané rozhodnutie alebo opatrenie.

Podľa § 179 ods. 7 S.s.p., ak sa správny súd nestotožní s tvrdením opomenutého účastníka, vo veci ďalej koná.

Podľa § 462 ods. 1 S.s.p., ak kasačný súd po preskúmaní zistí dôvodnosť kasačnej sťažnosti, rozhodne o zrušení napadnutého rozhodnutia a podľa povahy vráti vec krajskému súdu na ďalšie konanie alebo konanie zastaví, prípadne vec postúpi orgánu, do ktorého pôsobnosti patrí.

7. Žalobca podal správnu žalobu opomenutého účastníka tvrdiac, že druhostupňové rozhodnutie mu nebolo riadne doručené. Z administratívneho spisu sťažovateľky ako aj z nesporných tvrdení účastníkov súdneho konania vyplýva, že žalobca bol účastníkom správneho konania a druhostupňové rozhodnutie mu sťažovateľka doručovala doporučené na adresu bydliska v Poľskej republike. Zásilku s rozhodnutím prevzala na adrese žalobcu osoba odlišná od žalobcu. Žalobca ako aj správny súd mali zhodne za to, že takéto doručenie je právne neúčinné a rozhodnutie správneho orgánu malo byť žalobcovi doručované do vlastných rúk.

8. S týmto právnym záverom sa kasačný súd nestotožnil.

9. Doručovanie podľa zák. č. 461/2003 Z.z. je rozlíšené ako doručovanie do vlastných rúk a tzv. „obyčajné“ doručovanie. Taxatívny výpočet rozhodnutí, ktoré je potrebné doručiť do vlastných rúk stanovuje § 212 ods. 3 zák. č. 461/2003 Z. z. Správny súd potom vyhodnotil druhostupňové rozhodnutie, ktorým sťažovateľka zamietla odvolanie žalobcu a potvrdila prvostupňové rozhodnutie pobočky Stará Ľubovňa o tom, že žalobcovi nevzniklo povinné nemocenské, povinné dôchodkové a povinné poistenie v nezamestnanosti od 01.07.2012 podľa slovenskej legislatívy ako také, ktoré je potrebné doručovať do vlastných rúk.

10. Kasačný súd však dospel k záveru, že druhostupňové rozhodnutie je rozhodnutím o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia, pre ktoré zákon doručovanie do vlastných rúk nevyžaduje.

11. Rozhodnutím o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia rozhoduje Sociálna poisťovňa a jej pobočky o tom, či účastník konania splnil zákonné predpoklady pre vznik, resp. zánik povinného nemocenského poistenia, povinného dôchodkového poistenia a povinného poistenia v nezamestnanosti podľa § 20 zák. č. 461/2003 Z. z. v sporných prípadoch, čo bol aj žalobcov prípad. Právnou otázkou, ktorú záväzne rieši takéto rozhodnutie je teda existencia či neexistencia samotného poistného vzťahu. Naopak, rozhodnutím o poistnom je napr. rozhodnutie o predpísaní dlžného poistného podľa § 144 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. V takomto prípade však musí byť celkom zrejmé a nepochybné, že povinné sociálne poistenie vzniklo a trvalo, resp. stále trvá. Právnou otázkou, o ktorej sa rozhoduje takýmto rozhodnutím je výška poistného, ktoré je subjekt podľa § 128 zákona č. 461/2003 Z. z. povinný platiť a odvádzať.

12. Odlišnosť oboch právnych inštitútov je zrejماً tiež zo systematického členenia zák. č. 461/2003 Z. z., keď § 172 ods. 5 uvedeného zákona uvádza, že predmetom nedávkového konania je rozhodovanie o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia v sporných prípadoch, ako aj konanie o poistnom v sporných prípadoch. Zákonodarca teda tieto dve konania rozlišuje. Obdobne ustanovenie § 178 ods. 1 určuje, že do pôsobnosti pobočky patrí rozhodovať v prvom stupni o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia v sporných prípadoch a v inom bode, že do pôsobnosti pobočky patrí tiež rozhodovanie o poistnom.

Z uvedených ustanovení je teda zrejmé, že zákon rozlišuje pojmy rozhodovanie o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia v sporných prípadoch, čo bolo aj predmetom prvostupňového a druhostupňového rozhodnutia a ďalej rozhodovanie o poistnom a o príspevku na starobné dôchodkové poistenie a rozhodovanie o uložení pokuty a penále.

13. Vzájomným porovnaním a gramatickým výkladom týchto ustanovení je nutné uzavrieť, že ide celkom zjavne o odlišné právne inštitúty, pričom zákon nevyžaduje pri rozhodnutiach o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia doručovanie do vlastných rúk. Ak by bolo povinnosťou sťažovateľky doručovať aj rozhodnutie o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia do vlastných rúk, musela by byť táto povinnosť v zákone priamo zakotvená.

14. Kasačný súd preto konštatuje, že žalobcovi bolo druhostupňové rozhodnutie riadne doručené dňa 12.12.2013, kedy ho na adrese žalobcu (na ktorú mu bolo doručované aj prvostupňové rozhodnutie, ktoré si osobne prevzal) prevzala osoba ochotná ho prevziať a odovzdať žalobcovi.

Najvyšší súd navyše dodáva, že žalobca nenamietal, že by sa rozhodnutie nedostalo do jeho dispozičnej sféry, že by sa s ním neoboznámil, resp. že mu nebolo odovzdané, v žalobe na jeho obsah sám odkazoval. Žalobca namietal len, že mu nebolo doručené riadne, s čím sa kasačný súd z vyššie uvedených dôvodov nestotožnil.

15. S poukazom na vyslovený záver, kasačný súd nepovažoval pre vec za relevantné žalobcom spomenuté rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, a preto sa nimi v rozhodnutí bližšie nezaoberal.

16. Vzhľadom na vyššie uvedené považoval kasačný súd kasačnú sťažnosť za dôvodnú a rozhodol podľa § 462 ods. 1 S.s.p. o zrušení napadnutého rozhodnutia správneho súdu a vrátení veci na ďalšie konanie. V ďalšom konaní bude správny súd pokračovať v konaní aplikujúc § 179 ods. 7 S.s.p. Správny súd rozhodne tiež o nároku na náhradu trov kasačného konania (§ 467 ods. 3 S. s. p.).

17. Toto uznesenie kasačného súdu bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch v znení neskorších predpisov).

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu n i e j e prípustný opravný prostriedok (§ 438 v spojení s § 439 S.s.p.).